

ГРАФІЧНО-КІЛЬКІСНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© Хома І.Б., 2012

Запропоновано методику графічно-кількісного моделювання стану економічної захищеності промислових підприємств, що дає змогу гнучко відреагувати на різноманітні зміни в економічній ситуації господарюючих суб'єктів однієї галузі через механізм трансформації якості інноваційної та інвестиційної складових у системі інтегрованого захисту підприємницької діяльності у числовий модифікатор оцінювання.

Ключові слова: економічна захищеність, стан інноваційності, стан достатності інвестицій, промислове підприємство, числовий модифікатор, моделювання.

GRAPHICALLY – QUANTITATIVE MODELING OF ECONOMIC SECURITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

© Хома І., 2012

Technique of graphics-quantitative modeling of economic protectability state of industrial enterprises is proposed which allows flexibly to respond to various changes in the economic situation of business entities of one industry by means of transformation mechanism of the quality of innovative and an investment component in the integrated protection of entrepreneurial activity into a numeric modifier.

Key words: economic protectability, state of innovation, state of the sufficiency of investment, industrial enterprise, numeric modifier, modeling.

Постановка проблеми

Несприятливі умови господарювання, які склались сьогодні на вітчизняних промислових підприємствах, загострили основну проблему сьогодення – пошук оптимальних методів контролю за станом захисних функцій їх економічної діяльності з метою прискореного прийняття на них ефективних виважених рішень щодо стабілізації ситуації. У зв'язку з цим на більшості виробничо-господарських структурах виникла необхідність впровадження імітаційного графічно-кількісного моделювання їх економічної захищеності через трансформацію якості її складових у числовий модифікатор для максимально точної візуалізації оцінювання на площині геометрично представлені моделі реального її стану. Це дає змогу попередити в майбутньому, в умовах важко прогнозованого ринку, ще більшого його послаблення за рахунок неперервної дії дестабілізуючих чинників, що спричиняють додаткове зниження стабільності, стійкості та платоспроможності підприємства. За участю такого моделювання можна оперативно виявити та усунути слабкі місця в інтегрованій економічній захищеності господарюючого суб'єкта, насамперед, через його інноваційну та інвестиційну захищеність, що проявляються на підприємстві через низьку якість забезпечення інноваційної діяльності і недостатній обсяг інвестиційних ресурсів. Такий вид моделювання дає змогу провести об'єктивний діагностичний експрес-контроль поточного стану економічної захищеності в межах диференційованих складових захисту кожної з досліджуваних груп підприємств, що функціонують у відповідній галузі промисловості, і порівняти його між

собою, проаналізувавши, у кожному випадку на найближчу перспективу, його індивідуальну динаміку по галузевій належності внаслідок різнопланового реагування на загрози з боку як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Як свідчить аналіз останніх досліджень і публікацій, більшість вітчизняних і зарубіжних вчених, таких, як: С.М. Анохін, Е.В. Борисова, Д.В. Дерев'янка, С.Г. Єзерська, П.П. Жуков, В.Л. Иванов, О.В. Иванова, Н.П. Карачина, Е.В. Кондратьєва, Т.С. Линник, І.Н. Омельченко, М.А. Федотова, Ю.С. Цямрюк та багато інших [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10], займаючись проблемами оцінювання економічної стабільності, стійкості, платоспроможності виробничо-господарських структур, як правило, не проводили екстраполяцію цих зазначених властивостей підприємства на оцінювання його поточного стану економічної захищеності, тим більше не здійснювали його моделювання на основі виміру рівнів таких введених її складових, як стану інноваційності та стану достатності інвестицій. Хоча найближче до такого взаємозв'язку, але без поглиблених аспектів графічно-кількісного моделювання інтегрованого економічного захисту виробничо-господарських структур, наблизилась у своїх дослідженнях Н.П. Карачина [6], якій вдалось на прикладі діяльності машинобудівних підприємств сформулювати концепцію функціонального взаємозв'язку на основі більш узагальнених категорій “розвиток – економічна безпека – стійкість – ефективність”. Вона обґрунтувала універсальну категорію “економічна безпека” як здатність суб'єкта господарювання витримувати відхилення внутрішніх та зовнішніх факторів у певному діапазоні їх зміни, де саме стійкість є здатністю підприємства сприймати вплив як зовнішніх, так і внутрішніх дестабілізуючих факторів і повертатися до рівноважного стану. Проте, нею не була врахована стійкість окремих видів економічної діяльності господарюючих суб'єктів, що продукують саме економічну захищеність і відкривають широкий діапазон для моделювання її стану, насамперед, в розрізі інвестиційної та інноваційної діяльності, якість яких позначається на стані фінансової рівноваги підприємства, виступаючи важливим індикатором його потенціалу фінансової стійкості.

Постановка цілей

Метою статті є розроблення і запровадження на прикладі промислових підприємств графічно-кількісного моделювання стану їх економічної захищеності через трансформацію якості основних її складових у числовий модифікатор оцінювання для точної і вчасної інтерпретації попередження погіршення на них економічної ситуації внаслідок можливого ведення нераціональної інноваційної й інвестиційної політики, що ефективно контролюється за допомогою імітаційно-геометричного представлення на площині поточного стану інноваційності і достатності інвестиційних ресурсів вибраної за галузевою належністю групи господарюючих суб'єктів.

Виклад основного матеріалу

Взагалі проблема захисту економічної діяльності виникає на кожному підприємстві будь-якої форми власності, тим більше, якщо воно прагне продовжувати функціонувати з допустимими фінансово-економічними результатами у кризовий або післякризовий період, коли рівень невизначеності ринку максимальний за рахунок накладання найбільшої кількості різних ідентифікованих ризиків, які зазвичай комплексно обтяжують всю підприємницьку діяльність.

Цілком зрозуміло, що без такої економічної категорії, як “економічна захищеність” нині не може існувати жодна економічна система, зокрема і такі її елементи, як промислові підприємства. Введення цієї категорії дає підстави для здійснення раннього проміжного контролю за станом суб'єкта господарювання в розрізі захисту основних видів його підприємницької діяльності. Помічено, що навіть під час роботи підприємства у стабільно економічному середовищі, може періодично виникати загроза втрати його допустимого рівня економічної захищеності. Проте, потрібно зазначити, що ступінь захисту промислового підприємства стрімко зростатиме, якщо на ньому спостерігається висока ефективність інноваційних процесів, які разом позитивно впливають на розвиток і подальше розширення його інноваційної діяльності, що стає одним з найважливіших чинників підвищення в подальшому рівня його конкурентоспроможності.

Більшість сучасних виробничо-господарських структур, належачи до складних систем управління, вже почали функціонувати з використанням інноваційних підходів щодо організації виробництва. Їм довелось змінити виробничу й організаційну структуру, щоб зберегти фінансову стабільність для безперервного випуску готової промислової продукції, де ефективне управління виробництвом також є невід'ємною складовою економічної захищеності і виступає основним індикатором збереження фінансового захисту підприємства. У цьому разі високий стан інноваційності підприємств повністю кореспондується з успішним його фінансовим станом, маючи і зворотний прояв. Наслідком цього взаємозв'язку виступає можливість збереження на деяку перспективу стабільного стану економічної захищеності підприємства за рахунок стійкої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості, а також достатньої забезпеченості власними оборотними коштами та ефективним використанням ресурсів, зокрема й інвестиційних. Своєю чергою, незадовільний фінансовий стан, що цілковито гарантує вже підприємству стан економічної незахищеності, характеризується неефективним розміщенням ресурсів і неефективним їх використанням, незадовільною платоспроможністю, наявністю простроченої заборгованості перед бюджетом, з заробітної плати, недостатньою фінансовою стійкістю, що зумовлено неблагоприємними тенденціями розвитку виробництва і збуту готової продукції.

Досліджено, що інтегрована система економічної захищеності підприємства є стійкою, якщо всі без винятку економічні процеси на підприємстві забезпечуються безперервним надходженням достатньої кількості фінансових ресурсів з розумною часткою іноземних вливань. Хоча, насправді, сучасні глобалізаційні економічні процеси в Україні підвищують рівень ризику втрати економічної захищеності, навіть тих підприємств, які вже зарекомендували себе на ринку. Це пов'язано, передусім, з відсутністю стабільності у фінансовій сфері на підприємстві, стрімким зростанням кредитних ризиків, критичним станом основних виробничих фондів, небезпечним збільшенням частки іноземного капіталу, насамперед, у стратегічно важливих для держави галузях економіки, низькими темпами розширення інфраструктури внутрішнього національного ринку і його значною залежністю від кон'юнктури зовнішніх ринків [11].

Останнім часом саме рівень інноваційної захищеності підприємства займає першочергове значення, який найвагомніше впливає на оцінку загального рівня економічного захисту суб'єкта господарювання. До того ж його кількісним виміром легше управляти ніж рівнем фінансово-кредитної захищеності або рівнем інвестиційного захисту. Це означає, що він ефективніше піддається контролю, оскільки точно фіксує ступінь якості перебігу інноваційного процесу, який являє собою комплекс етапів, стадій, дій, пов'язаних з ініціюванням, розробленням і виготовленням оновленої продукції. Складовою інноваційного процесу, як відомо, є інноваційна діяльність, яка поєднує науку, техніку і реальні новації в підприємницькій діяльності, являючи собою комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або поліпшення наявних виробів, технологій, методів управління тощо [12, с.9].

У разі додаткового стимулювання інноваційних заходів на підприємницьких структурах, які активізують інноваційний процес, рівень їх інноваційної захищеності збільшуватиме свою величину у декілька разів, отже, потенційно впливаючи і на підвищення інтегрованого рівня економічного захисту підприємства, спрощуючи систему контролю за допустимим діапазоном його величини. Це означає, що сама динаміка рівня інноваційної захищеності підприємства залежить від напрямку і сили інноваційного розвитку суб'єкта господарювання. Проте, головною загрозою стану інноваційності підприємства є недостатній рівень фінансування науково-технічних робіт, які формують платформу подальшого інноваційного розвитку, яка істотно залежить від динаміки відтоку науковців та висококваліфікованих фахівців. Стабільний дефіцит фінансування не дозволяє швидко оновити обладнання на промислових підприємствах, наслідком чого є зниження випуску готової продукції, падіння рівня її конкурентоспроможності, насамперед, за рахунок невиконання критерію ефективності технологічного процесу.

У цьому разі саме кошти інвесторів стають гарантом захисту і розвитку суб'єктів виробничого сектору економіки з нестійким фінансовим станом, де сам процес здійснення ефективної інвестиційної діяльності є фактором його інвестиційної захищеності, оскільки обмеженість

інвестиційних ресурсів і нестабільне фінансування капітальних вкладень завжди негативно позначаються на розвитку та стабілізації фінансових результатів підприємницької діяльності. У цій ситуації, за значного браку коштів, суб'єкти господарювання стикаються не тільки з труднощами фінансування своєї поточної діяльності, але і стають потенційно неспроможними в подальшому виконувати операції, які необхідні для саморозвитку та відтворення їх виробничого процесу. Навіть сам по собі дефіцит інвестицій без загострення проявів фінансово-економічної кризи може викликати повторну хвилю спаду виробництва з усіма впливаючими негативними наслідками для національної економіки. Отже, стан достатності інвестицій автоматично перетворюється на підприємстві у інвестиційну захищеність, коли за її наявності господарюючий суб'єкт може розумно задовольнити всі свої поточні потреби у капітальних вкладеннях і за обсягом, і за структурою, враховуючи ефективність їх повноцінного використання і безпосереднього повернення інвестором, досягаючи оптимального співвідношення між розмірами іноземних інвестицій, спрямованих на досягнення потенційно важливих цілей господарюючого суб'єкта своєї країни, і вітчизняних інвестицій, продукованих виробничим сектором через відтворення капіталу, скерованих за кордон, забезпечуючи, загалом, наявність позитивного національного платіжного балансу [13].

Зрозуміло, що інвестиційні кошти мають найважливіше значення в системі економічного відтворення, і насамперед, це стосується розвитку, підтримання і оновлення виробничої сфери за рахунок збільшення обсягу виробничих ресурсів, які прискорюють темпи економічного зростання, загалом, і здебільшого є матеріальною основою розвитку саме виробництва [14]. Взагалі стан інвестиційної захищеності підприємства тісно кореспондується з аналізом економічних результатів від запроваджених іноземних інвестицій, а саме, залежить від динаміки прибутків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, загальної тенденції зміни фінансового стану, зміни рівня конкурентоспроможності як продукції, так і підприємства, зміни якісних параметрів продукції, динаміки витрат на виробництво та реалізацію готової продукції тощо [15].

Для проведення графічно-кількісного моделювання стану економічної захищеності, у нашому випадку, було досліджено 29 діючих вітчизняних промислових підприємств з різних галузей промисловості на стан економічної захищеності згідно з інформацією щодо їх інноваційності і міри необхідності пошуку додаткових інвестицій в зв'язку із змінами в поточному фінансовому стані (див. табл. 1).

Таблиця 1

**Вибірка вітчизняних промислових підприємств
для аналізу стану економічної захищеності**

№ з/п	Промислове підприємство	Галузь промисловості	Область (місто) розташування	Стан інноваційності	Необхідність пошуку додаткових інвестицій
1 2		3	4	5	6
1	ДП Дослідний машинобудівний завод	машинобудування; видобувна промисловість	Київська область (м. Київ)	++	+
2	ТОВ "Полімер-Техніка"	електронна промисловість; автомобілебудування	Закарпатська область (смт. Воловець)	+	++
3	ВАТ "Новороздільський завод "Сигнал"	електронна промисловість	Львівська область (м. Новий Розділ)	-	+++
4	ЗАТ Артемівський машинобудівний завод "Вістек"	машинобудування; металургія та обробка металів	Донецька область (м. Артемівськ)	+	+
5	ППП Гармонія-текстиль	легка промисловість	Київська область (м. Київ)	++	
6	ТОВ Агромаш	машинобудування; металургія та обробка металів	Харківська область (м. Харків)	++	+
7	ТОВ Київський лакофарбовий завод "Макрофарб"	хімічна промисловість	Київська область (м. Київ)	++	+

1	2	3	4	5	6
8	ТОВ "Еко-синтез"	металургія та обробка металів; хімічна промисловість	Донецька область (м. Донецьк)	+++	+
9	ВАТ Макаронна фабрика	харчова промисловість	Київська область (м. Київ)	+++	+
10	ТОВ "Ві-Ва-Лтд"	харчова промисловість; хімічна промисловість	Донецька область (м. Донецьк)	+++	+
11	ТЗОВ "Еластик-Вал"	деревообробна та меблева промисловість	Львівська область (с. Солонка)	+	++
12	ТОВ "ІМПРО-Груп"	автомобілебудування	Черкаська область (м. Городище)	++	++
13	Інтерскло	харчова промисловість	Львівська область (м. Львів)	++	
14	АОЗТ "Катюша"	харчова промисловість	Харківська область (м. Харків)	-	++
15	ЗАТ "Бершадський пиво комбінат"	харчова промисловість	Вінницька область (м. Бершадь)	++	
16	ТОВ Контур-Екс	легка промисловість	Львівська область (м. Львів)	-	++
17	ВАТ "Дрогобицький машинобудівний завод"	машинобудування	Львівська область (м. Дрогобич)	+	++
18	ТЗОВ "Стройхем Луцьк"	металургія та обробка металів	Волинська область (м. Луцьк)	++	+
19	ТОВ ПКП "Азовенергомаш"	машинобудування	Запорізька область (м. Бердянськ)	++	+
20	ТОВ "РемБудПостач"	електронна промисловість	Київська область (м. Київ)	++	+
21	ТОВ "Шоколадія"	харчова промисловість	Київська область (м. Київ)	++	+
22	Укрбудмаш	машинобудування	Полтавська область (м. Полтава)	+++	++
23	Кранобудівна фірма "Стріла"	машинобудування	Київська область (м. Бровари)	++	+
24	ПП "Жовтень-2000"	видобувна промисловість	Черкаська область (м. Черкаси)	++	+
25	ЧП "Спецодяг"	легка промисловість	Чернігівська область (м. Чернігів)	+	++
26	ТОВ Техноматрікс	машинобудування	Івано-Франківська область (м. Івано- Франківськ)	++	+
27	ТОВ Торгово-промислова компанія "НОВА"	машинобудування; електронна промисловість	Харківська область (м. Харків)	++	+
28	ТОВ Дніпропетров-ський завод "ДНІПРО- ВЕНТИЛЯТОР"	машинобудування	Дніпропетровська область (м. Дніпропетровськ)	++	++
29	ПП "Ведрус"	машинобудування	Львівська область (м. Львів)	++	+

■ – підприємства, які демонструють найгірший стан економічної захищеності за станом інноваційності та необхідності пошуку додаткових інвестицій; "+" – задовільний стан інноваційності (по мірі його покращання змінюється на категорії "+ +" і "+ + +"); для елемента необхідності пошуку додаткових інвестицій знак "+" означає помірну необхідність, при переході знаку "+" у категорії "+ +" і "+ + +" негайну необхідність в інвестиціях; "-" – незадовільний стан інноваційності в наслідок відсутності впроваджених інновацій на промислових підприємствах; для елемента необхідності пошуку додаткових інвестицій знак "-" означає відсутність необхідності промислового підприємства в інвестиціях.

Якщо запропонувати модифікатор якості стану інноваційності і стану достатності інвестицій (або навпаки - необхідності пошуку додаткових інвестицій) у ціло-численний елемент з діапазону [0; 3] у вигляді табл. 2, то можна провести за допомогою редактора Microsoft Excel графічно-кількісне моделювання побудови площі багатокутника, що відповідатиме загальному стану економічної захищеності вибраної групи господарюючих суб'єктів однієї галузі. У нашому випадку, спочатку проведемо моделювання стану економічної захищеності на прикладі двох груп підприємств із східного і центрально-західного регіону країни, що належать до машинобудівної галузі, а пізніше попарно – на прикладі електронної і харчової, легкої і хімічної промисловості. Обов'язковою умовою порівняльного графічно-кількісного моделювання є введення нами однакової кількості підприємств у кожену групу галузевої належності.

Таблиця 2

Трансформація якості видів складових стану економічної захищеності підприємства у числовий модифікатор

Стан	Вид стану	Числовий модифікатор
Стан інноваційності	-	0
	+	↓ 1
	++	2
	+++	3
Необхідність пошуку додаткових інвестицій (стан достатності інвестицій)	-	3
	+	2 ↑
	++	1
	+++	0

До першої групи увійдуть п'ять підприємств східного регіону України (див. рис. 3): ЗАТ Артемівський машинобудівний завод “Вістек” (1), ТОВ Агромаш (2), ТОВ ПКП “Азовенергомаш” (3), Укрбудмаш (4), ТОВ Дніпропетровський завод “ДНІПРОВЕНТИЛЯТОР” (5).

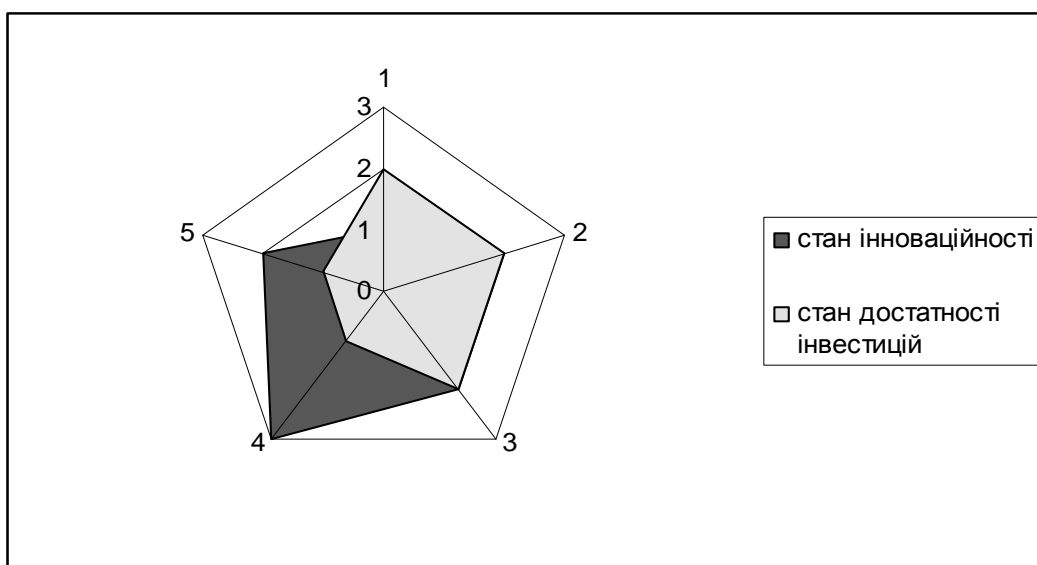

Рис. 3. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності підприємств машинобудівної галузі (група 1)

До другої групи увійде аналогічна кількість підприємств, проте, центрального і західного регіону України: ДП Дослідний машинобудівний завод (1), Кранобудівна фірма “Стріла” (2), ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод” (3), ТОВ Техноматрікс (4), ПП “Ведрус” (5) (див. рис. 4).

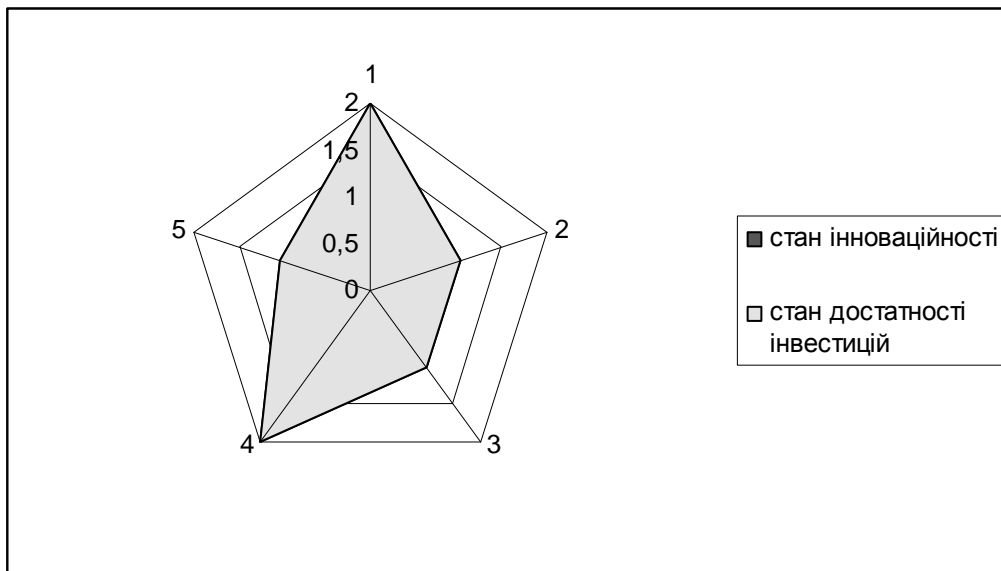

Рис. 4. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності підприємств машинобудівної галузі (група 2)

Як видно, на рис. 4 стан інноваційності підприємств групи 2 повністю накладається з їх станом достатності інвестицій, який за загальною площею його поглинає. У подальшому цей факт також буде помітним на рис. 5, 7–8. До того ж, порівнюючи представлену змодельовану площу багатокутника на рис. 3 і 4, доходимо висновку, що сукупний стан економічної захищеності за окремими вибраними машинобудівними підприємствами східного регіону країни кращий, ніж центрального і західного регіонів, оскільки за масштабом займає більшу поверхню покриття.

Аналогічно попарно порівнюємо стан економічної захищеності підприємств із табл. 1 таких галузей, як електронної (група 3) і харчової промисловості (група 4), вибравши по чотири довільних підприємства до кожної групи: ТОВ “Полімер-Техніка” (1), ВАТ “Новороздільський завод “Сигнал” (2), ТОВ “РемБудПостач” (3), ТОВ Торгово-промислова компанія “НОВА” (4) (група 3) і ВАТ Макаронна фабрика (1), АОЗТ “Катюша” (2), ЗАТ “Бершадський пивокомбінат” (3), ТОВ “Шоколадія” (4) (група 4) (див. рис. 5 і рис. 6).

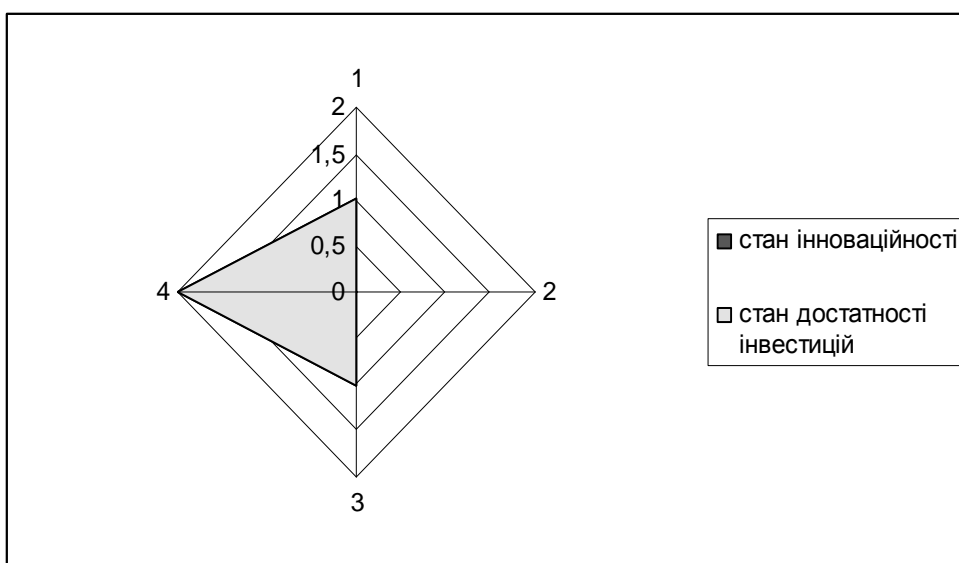

Рис. 5. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності підприємств електронної промисловості (група 3)

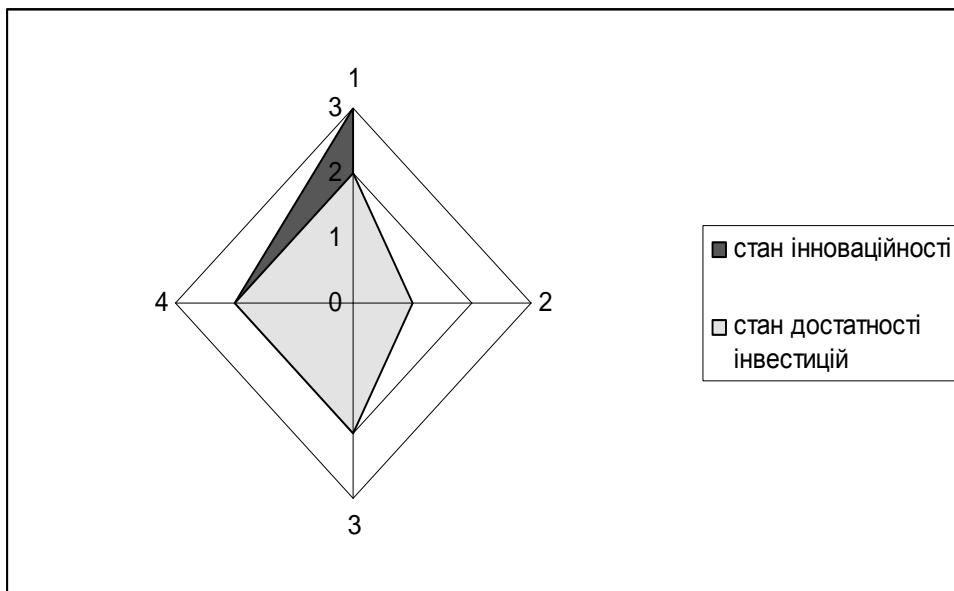

Рис. 6. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності підприємств харчової промисловості (група 4)

Для хімічної (група 5) і легкої (група 6) галузей промисловості: ТОВ Київський лакофарбовий завод “Макрофарб” (1), ТОВ “Еко-синтез” (2), ТОВ “Ві-Ва-Лтд” (3) (група 5) і ПП Гармонія-текстиль (1), ТОВ Контур-Екс (2), ЧП “Спецодяг” (3) (група 6) (див. рис. 7 і 8).

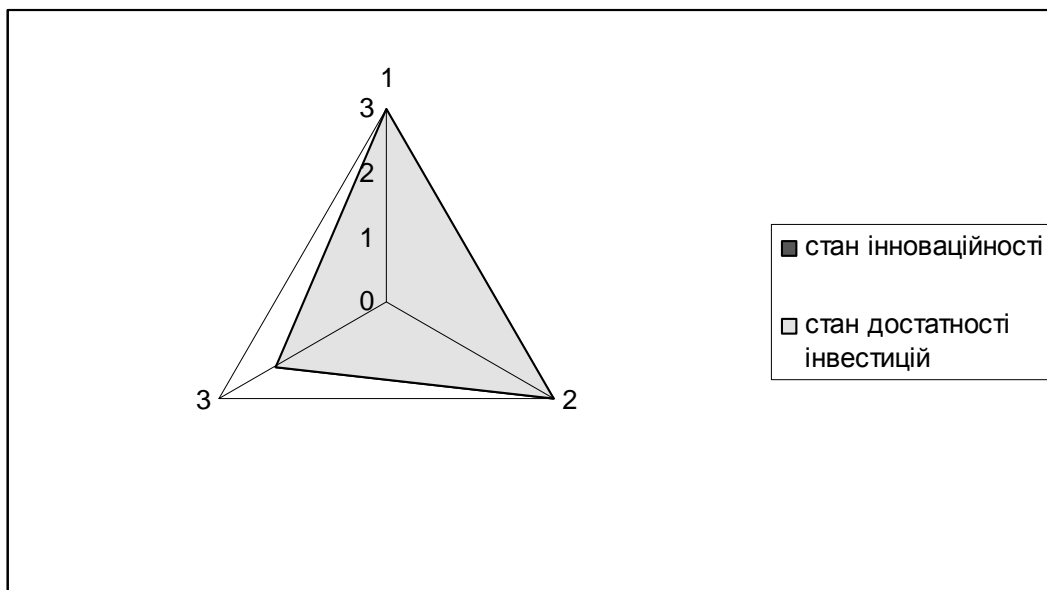

Рис. 7. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності окремих підприємств хімічної промисловості (група 5)

При нашій запропонованій вибірці промислових підприємств для електронної і харчової промисловості стан економічної захищеності підприємств харчової промисловості кращий, ніж у підприємств електронної промисловості. Проте, якщо у вибірку підприємств включити ті промислові підприємства, які для відновлення свого стану економічної захищеності почали функціонувати у декількох одночасно галузях промисловості, а саме, ДП Дослідний машинобудівний завод (1), ТОВ “Полімер-Техніка” (2), ЗАТ Артемівський машинобудівний завод “Вістек”

(3), ТОВ Агромаш (4), ТОВ “Еко-синтез” (5), ТОВ “Ві-Ва-Лтд” (6), ТОВ Торгово-промислова компанія “НОВА” (7) (група 7) і ті, які функціонують лише в одній галузі: ВАТ “Новороздільський завод “Сигнал” (1), ТОВ Київський лакофарбовий завод “Макрофарб” (2), ТОВ “ІМПРО-Груп” (3), ТЗОВ “Стройхем Луцьк” (4), ТОВ “Шоколадія” (5), ПП “Жовтень-2000” (6), ТОВ Дніпропетровський завод “ДНІПРОВЕНТИЛЯТОР” (7) (група 8), то можна помітити, що стан економічної захищеності тих підприємств, що функціонують одночасно в двох галузях промисловості, кращий (див. рис. 9 і 10).

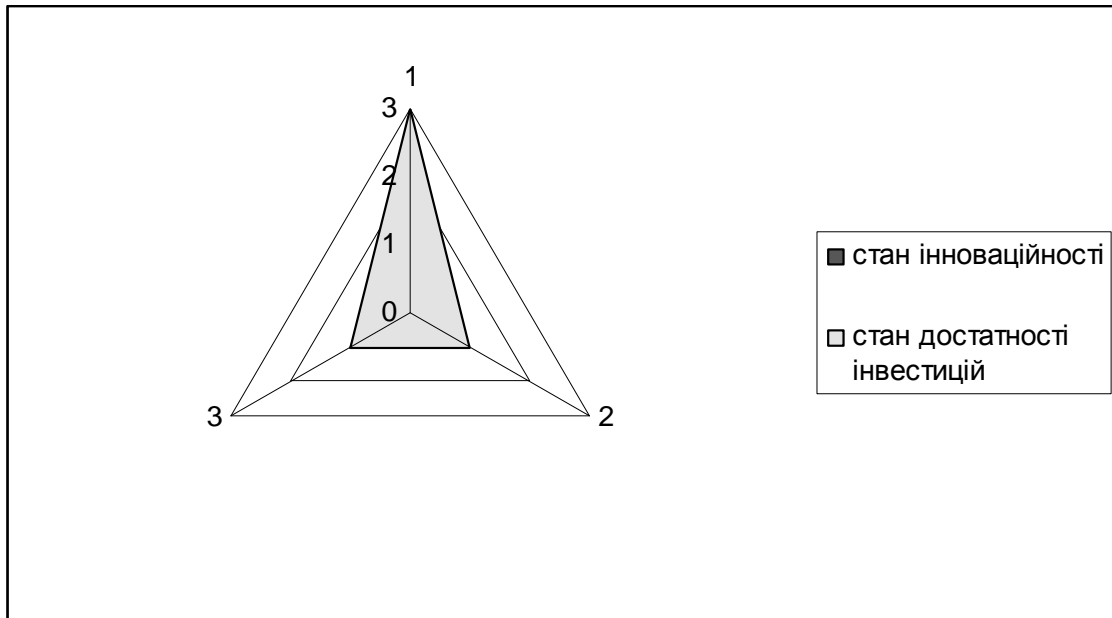

Рис. 8. Загальний стан економічної захищеності окремих підприємств легкої промисловості (група 6)

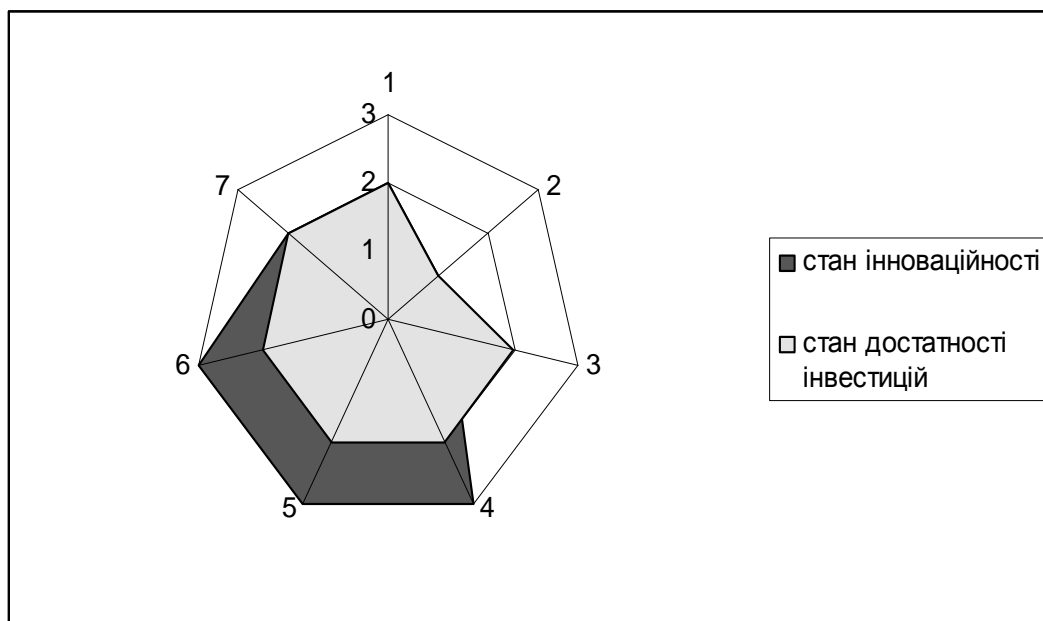

Рис. 9. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності промислових підприємств, що функціонують одночасно в двох галузях промисловості (група 7)

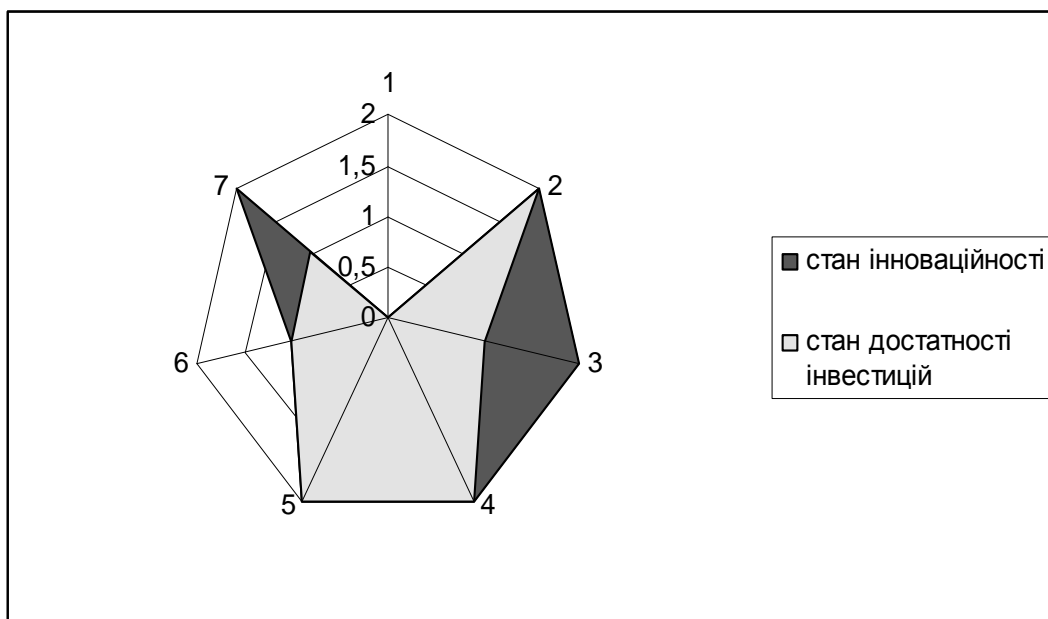

Рис. 10. Графічно-кількісне зображення загального стану економічної захищеності промислових підприємств, що функціонують в одній галузі промисловості (група 8)

Висновки

Отже, вищенаведені графічні інтерпретації (рис. 3–10) є результатом проведеного графічно-кількісного моделювання стану економічної захищеності відповідної вибірки досліджених промислових підприємств, які функціонують в машинобудівній, електронній, харчовій, хімічній та легкій промисловості, та на їх основі проведено порівняння стану економічної захищеності тих груп підприємств, що функціонують одночасно в двох галузях, з підприємствами, що належать тільки до однієї галузі промисловості, про що свідчить наступний факт, що ті суб'єкти господарювання, за якими закріплена діяльність в двох галузях, мають на даний момент часу кращу економічну захищеність, тобто більшу можливість довготривалого збереження стабільного економічного стану. Це графічно, за вибраним масштабом, демонструє більша за величиною площа побудованого багатокутника, що була змодельована за двома складовими економічної захищеності підприємства: станом інноваційності і достатності інвестицій.

Перспективи подальших досліджень

У подальшому ця методика графічно-кількісного моделювання стану економічної захищеності промислових підприємств може потребувати відповідного удосконалення, що полягатиме в розробленні дієвого цільового механізму структурно-функціональної діагностики економічної захищеності окремого досліджуваного господарюючого суб'єкта на основі запровадженої виваженої концепції системно-комплексного забезпечення економічного захисту з обов'язковим врахуванням і його поточного фінансово-кредитного стану, що дозволить точніше кількісно виміряти інтегрований рівень економічної захищеності певного підприємства через низку запроваджених фінансово-економічних показників, максимально враховуючи навіть незначні їх відхилення від нормативних значень.

1. Анохин С.Н. Методика моделирования экономической устойчивости промышленных предприятий в современных условиях [Текст] / С.Н. Анохин. – Саратов: Саратовский гос. техн. ун-т, 2000. – 40 с. 2. Дерев'янку Д.В. Економічна стійкість підприємств: інтегральні підходи до оцінювання / Д.В. Дерев'янку // Зб. наукових праць: Економіка. Уманський національний університет садівництва, 2010. – Випуск № 72. – Ч. 2, С. 68–80. 3. Езерская С.Г. Экономическая устойчивость промышленного

предприятия: методологические аспекты и методы оценки [Текст] / С.Г. Езерская // Автореф. дис. на соиск. уч. ст. канд. экон. наук. – Иваново, 2004. – 20 с. 4. Иванова О.В. Організаційно-економічна стійкість підприємства в умовах ринку [Текст] / О.В. Иванова, П.П. Жуков // Коммунальное хозяйство городов. – К., 2004. – Выпуск № 56: Серия: Экономические науки. – С. 335–340. 5. Иванов В.Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу) [Текст] / В.Л. Иванов // Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. – Луганськ, 2005. – 266 с. 6. Карачина Н.П. Концепція економічної безпеки сучасного підприємства: [монографія] / О.В. Мороз, Н.П. Карачина, А.А. Шиян. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 241 с. 7. Кондратьева Е.В. Комплексная оценка экономической устойчивости промышленного предприятия [Текст] / Е.В. Кондратьева // Автореф. дис. на соиск. уч. ст. канд. экон. наук. – Челябинск, 2004. – 28 с. 8. Линник Т.С. Сутність поняття “економічна стійкість” підприємства [Електронний ресурс] / Т.С. Линник // Економічні науки / Економіка підприємства. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_ANR_2011/Economics/10_78861.doc.htm. 9. Омельченко И.Н. Финансово-экономическая стабильность как составная часть организационно-экономической устойчивости предприятий / И.Н. Омельченко, Е.В. Борисова // Вестник машиностроения. – 2007. № 4. – С. 63–74. 10. Цямрюк Ю.С. Зміст економічної стійкості підприємства та методи її аналізу [Електронний ресурс] / Ю.С. Цямрюк. – Електрон. текстові дані. Режим доступу: <http://dsfa.mybb3.net/viewtopic.php?p=283>. 11. Сухоруков А.І., Ладюк О.Д. Фінансова безпека держави. Навч. посібник. – К.: Центр учб. літ., 2007. – 192 с. 12. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с. 13. Любімов В.І. Поняття та критерії інвестиційної безпеки / В.І. Любімов // Електронне наукове фахове видання “Державне управління: удосконалення та розвиток”. – Режим доступу: <http://du.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=136>. 14. Кириленко В.І. Інвестиційна складова економічної безпеки: [монографія] / В.І. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2005. – 232 с. 15. Измайлов Я. Методологічні аспекти аналізу іноземних інвестицій / Я. Измайлов // Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції “Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку”. – Тернопіль (29 вересня – 1 жовтня 2011 року). – 2011. – С. 131–133.